

АТЛАС
СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА

написао и уредио Илија Алексов
илустровала Вера Јовановић

Илија Алексов
АТЛАС СРПСКИХ КЊИЖЕВНИКА

Издавач
Pi-press, Пирот

За издавача
Драгана Пејић-Ранђеловић

Уредник издања
Илија Алексов

Лектор
Валентина Алексић

Илустрације*
Вера Јовановић

Технички уредник
Горан Жикић

Дизајн корице
Ивана Флагер

Тираж
1000 примерака

ISBN 978-86-6023-402-7

*** У време када је радила цртеже за илустровање ове књиге, Вера Јовановић је имала 16 година и била је ученица првог разреда Гимназије у Пироту.**

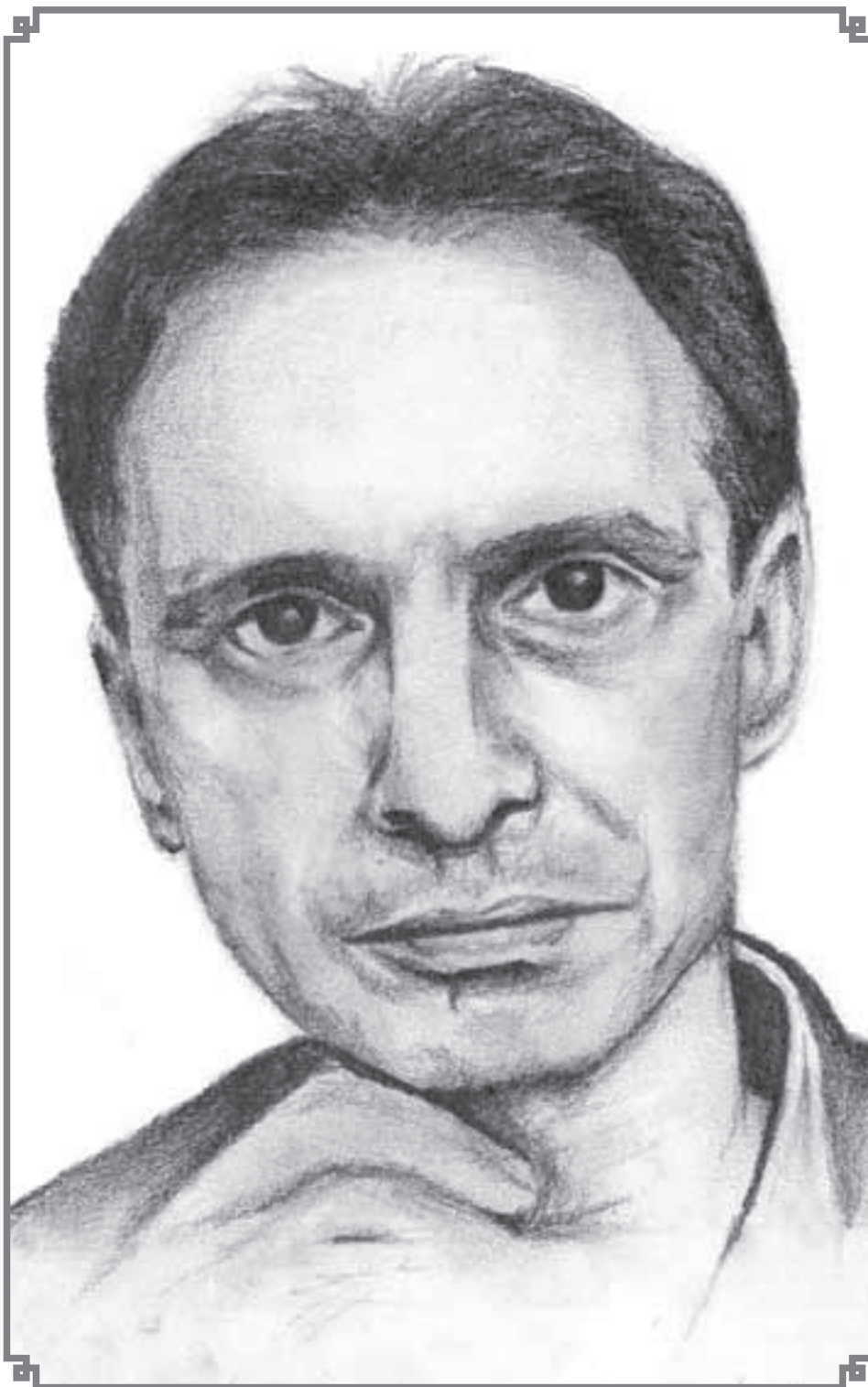
ЈЕЗГРОВИТЕ СТОРИЈЕ О СТВАРАОЦИМА И ЊИХОВИМ ИЗМАШТАНИМ СВЕТОВИМА

Аџлас српских књижевника Илије Алексова представља јединствени енциклопедијски речник на 760 страна чије одреднице чине најзначајнији књижевни ствараоци на српском језику, од монахиње Јефимије и деспота Стефана Лазаревића, па све до савремених аутора с почетка трећег миленијума. Овакво издање је издавачка и лексикографска новина, будући да на једном месту пружа сажети „земљопис“ најзначајнијих српских писаца, поета и драматурга, кроз једноставно организовано и графички уочљиво штиво, разумљиво већем делу читалачке публике. Својом композицијом, методолошким захватом и обимом, *Аџлас српских књижевника* ће несумњиво бити занимљив и користан заљубљеницима у писану реч и библиофилима, студентима књижевности и стручној јавности.

Аутор се одлучио да грађу *Аџласа* избалансирано чине историјски прикази ставова највећих ауторитета српске књижевне критике према одређеним ствараоцима и, с друге стране, лични, интимни однос аутора према поетици нечијег пера. Тако је ово издање и сведочанство о односу једног субјективног времена према своме легату, али и ванвременска историјска читанка о писцима и књигама. Зато су исписани редови и (популарна) књижевна критика аутора, али и референтни чланак о стању ствари у српском поетском космосу. Тиме смо на трагу тако жељене постмодерне фузије интуитивне литерарне имагинације и логике научног дискурса.

Како попуњава очигледан вакуум у нашој лексикографској делатности, можемо претпоставити да ће *Аџлас српских књижевника* наћи пут до читалаца и истраживача. Још значајније је констатовати да је ово дело у потпуности испунило задатак који је аутор ставио пред себе – да богату историју уметности речи у Срба лапидарно транспонује у језгровите сторије о најзначајнијим српским писцима и њиховим литерарним световима.

Др Бранимир Станковић
Филозофски факултету Н ишу

АЛБАХАРИ Давид (1948–), српски писац јеврејског порекла, рођен је у Пећи, на Косову. Завршио је студије енглеске књижевности и језика у Загребу. Са двадесет пет година издаје своју прву књигу, збирку кратких прича *Породично време* (1973). Од 1973. до 1994. године Албахари је радио у редакцијама неколико београдских и новосадских часописа и издавачких кућа – *Књижевна реч*, *Културе Истока*, *Видици*, *Писмо*, *Политика*, а радио је и на едицији *Прва књига Машице српске*. Године 1978. издаје *Обичне приче*, још једну збирку прича, а исте године и свој први роман *Судија Димиријевић*. Током осамдесетих година прошлог века објављује три збирке кратких прича *Опис смрти* (1982), којом је привукао пажњу јавности и литерарних кругова и која је награђена књижевном наградом „Иво Андрић”, *Фрас у шуйи* (1984) и *Једноставност* (1988), као и роман *Цинк* (1988). У овом периоду (крајем осамдесетих) Албахари је био и зачетник прве формалне петиције за декриминализацију марихуане у тадашњој СФРЈ. До почетка деведесетих година Албахари није показивао интересовање за политичка и историјска дешавања. Ипак, 1991. године бива именован за председника Федерације јеврејских заједница Југославије и имао је значајну улогу у евакуацији јеврејског становништва из Сарајева почетком грађанског рата у БиХ. Иначе је припадао кругу српских интелектуалаца који су се противили рату и бујајућем национализму. Године 1993. излази из штампе још једна збирка прича – *Пелерина*. Суд о овој књизи стручна јавност и књижевни критичари исказали су наградом „Станислав Винавер” и наградом „Бранко Ћопић”. Исте године објављен је и роман *Крајња књига*. Албахари се 1994. године сели са породицом у Канаду, у Калгари, где и данас живи и ради. Одласком у Канаду започиње веома плодан период у књижевном раду овог писца. Од 1995. до 1999. године Албахари углавном објављује романе: *Снежни човек* (1995), годину дана затим и роман *Мамац* (1996), најнаграђиваније Албахаријево дело (овај роман добио је НИН-ову награду за роман године, награду Народне библиотеке Србије за најчитанију књигу године и међународну награду „Балканика” за најбољи роман на Балкану, као и међународну награду „Brücke Berlin” (Мост Берлин) 1998. године), *Мрак* (1997) и *Геи и Мејер* (1998). Књига есеја *Преписивање светиња* (1997) и збирка *Необичне приче* (1999) заокружују Албахаријев опус у XX веку. Од тада до данас Албахари је објавио романе: *Светишки џуџник* (2001), *Пијавице* (2005) (Награда града Београда), *Марке* (2006), *Лудвиг* (2007), *Браш* (2008), *Ђерка* (2010),

Контролни џунки (2011), *Животињско царство* (2014), *Данас је среда* (2017); књиге прича: *Дрући језик* (2003), *Сенке* (2006), *Сваке ноћи у друћом прагу* (2008) (награда „Златни сунцокрет“), *Нема ђесма* (2009); књиге есеја: *Терети* (2004) и *Дијаспора и друће ствари* (2008). Албахари је и аутор књига за децу *Ема и јез који нестјаје* (2008), *Ни дана без чуда* (2010) и приређивач антологија: *Најкраће ѓриче на свешћу* (1993), *Анћолоћија јеврејских ѓриповедача* (1998) и тематске антологије савремене српске приче *Посласћичарске ѓриче* (2008).

Давид Албахари је писац постмодернизма који воли да експериментише стиловима и техникама, да се поиграва жанровима и отворен је за утицаје свих медија – од филма до рокенрола. У његовим делима често се наглашава сам занатски моменат писања, долази до померање тежишта приче с радње на чин стварања, с циљем демистификовања самог чина писања као и указивања на проблеме са којима се писац сусреће у немогућности да пронађе неки нови начин изражавања, чиме управо то постаје стилска одредница.

У сушћини, ѓисање је увек нови ѓокушај да се досећне нека немоћућност, нешћо шћо језик својом оћраниченошћу не дозвољава.

Д. Албахари

Стално присуство аутобиографских елемената у својим делима и приповедачки субјект као средиште приче Албахари објашњава речима:

Прича сам ја. Уколико не ћовори о мени, ѓрича не ћовори ни о коме. Уколико ћовори о друћом, шћо није ѓрича.

Једноставна, кратка, колоквијална реченица, тежња ка сажетости основа је Албахаријевог прозног израза. Са друге стране, под утицајем В. Фокнера, С. Бекета, Ж. Сарамага, П. Хандкеа и Т. Бернарда, и њихових дугих реченица и пасуса, неке од Албахаријевих прича испричане су у једном даху, попут приче *Свешћа и Савешћа* из збирке *Сенке* која је испричана само у једној јединој реченици која се протеже на петнаест страна.

Текст је ѓоћребно брусити до краја. Ту нема неке ѓрецизне мере. Свесно ѓишем са шћом идејом. И када је ћошова „ћрва верзија“, без обзира на број стћрана, ја шћо онда читам до бесвесћи. Читам некада и наћлас док не осећим да је ритам свуда онакав какав сам желео да буде, шћо не значи да сам увек ѓоћодио. Читам шћо онолико ћушћа док не осећим да шћекстћ крене, а он иде неком својом идеалном лоћиком коју желим да досећнем. Можда је ѓрави узор био Фокнер са мамућским реченицама, или Керуак са својим

дуџачким њасусима. То је ѡекстѡ коџи ѡече. Мене, заѡраво, занима ѡекстѡ у коџи чиѡшалац каџа једном уђе не може да изађе. Он не сме да има ѡукоѡшину кроз коју би се овај извукао, неѡо каџа се једном увуче, мора да иде до краја.

Д. Албахари

Албахаријева дела су преведена на двадесетак светских језика (енглески, француски, шпански, италијански, хебрејски, немачки), што га чини једним од најпревођенијих савремених српских писаца, а његова дела излазе у издањима водећих светских издавача, међу којима су *Галимар*, *Харвил*, *Харкурѡ*, *Еинауди*. Поред тога што је доста превођен, и сам Албахари се успешно бави превођењем са енглеског језика, пре свега, савремених америчких, британских, канадских и израелских аутора. Међу њима треба истаћи Владимира Набокова, Маргарет Етвуд, Сола Белоуа, Џона Апџака, Исака Бешевиса Сингера, Томаса Пинчона и многе друге. Од драмских писаца превео је Сема Шепарда, Џејсона Шермана и Керил Черчил.

Давид Албахари је члан ван радног састава одељења језика и књижевности САНУ-а од 2006. године и члан је српског ПЕН центра.

- ◆ Крајем осамдесетих Давид Албахари је био зачетник прве формалне петиције за декриминализацију марихуане у тадашњој СФРЈ.
- ◆ Године 1991. Албахари је именован за председника Федерације јеврејских заједница Југославије и имао је значајну улогу у евакуацији јеврејског становништва из Сарајева почетком грађанског рата у БиХ.

Мира Алечковић

АЛЕЧКОВИЋ Мира (1924–2008), крштено име Мирослава, српска књижевница и песникиња рођена је у Новом Саду, као прво женско дете рођено у херцеговачкој породици Алечковић (која је, према истраживањима познатог босанског писца Скендера Куленовића, најстарија херцеговачка породица) после више од 480 година рађања искључиво мушких потомака. Своје прве песничке узлете имала је већ у гимназији у Београду где се школовала и где јој је професор била Десанка Максимовић. То је био и почетак доживотног пријатељства две песникиње. Патријарх Варнава понудио јој је да, по завршетку гимназије, буде покровитељ њеног даљег школовања у иностранству, о трошку Српске православне цркве, али је патријархова изненадна смрт осујетила ове планове. Мира Алечковић постаје члан СКОЈ-а 1939. године и почетак рата је затиче у Београду. Непосредно по почетку рата млада песникиња напушта Београд као добровољац Краљеве војске, али се њена јединица распала по предаји кључева града Прибоја Немцима. Враћа се у Београд и постаје члан покрета отпора. Недуго затим бива ухапшена од стране Гестапоа. Преживела је тешка батинања и мучење и тек на интервенцију Десанке Максимовић и Српске православне цркве бива пуштена из притвора. Њен отац Машан Алечковић није био те среће. Њега је за време рата Гестапо, као интелектуалца и дописника из Шпанског грађанског рата, ухапсио и стрељао. Мира Алечковић се придружује партизанском покрету и током целог рата се старала о рањеницима као болничарка. Са Бранком Ћопићем, који ће јој касније постати и венчани кум, још за време рата приредила је први број омладинског листа *Пионер* који је издаван илегално, а записивала је и народне песме о НОБ-у, као што је врло позната песма „Друже Тито, ми ти се кунемо” (која се често приписује управо овој песникињи, мада није јасно да ли је она дело из народа или је Алечковићева узела само рефрен и на њему изградила остатак песме). Из рата је изашла као резервни војни старешина. У тек ослобођеном Београду наставља са друштвеним и књижевним радом уређујући прве листове и часописе за младе – *Омладину*, *Младосић*, *Пионер*, *Пољетарац* и часопис *Змај*, чији је била вишедеценијски уредник. По завршетку рата завршила је студије опште књижевности и славистике, као најбољи студент у класи чувеног српског лингвисте, професора Београдског универзитета и академика Александра Белића, а након тога и вишу Фушеову школу при Сорбони. Након рата почињу да излазе и њене збирке пое-

зије, прве од педесетак књига поезије и романа за децу и одрасле које је издала за живота. Нека од најзначајнијих дела Мире Алечковић су: збирке поезије за децу *Дани разиџрани* (1948), *Подземни хероји* (1949), *Пионерско ђролеће* (1951), *Звездане баладе* (1952), *Љуљашка на ђрани* (1954), *Пријатељи* (1956), *Сребрни воз* (1963), *Сунчани солиџери* (1970), *Сањалица* (1975) и *Сџаза сребром извезена* (1982); збирке поезије за одрасле *Три ђролећа* (1949), награђена Републичком наградом за најбољу збирку поезије, *Трајови без сџоја* (1952), *Пољана* (1956), *Ноћ ова ђоследња* (1960), *Да живоџ буде љубав* (1970), *Не моју без снови* (1980), *Зашечена у љубави* (1981); романи за децу *Сребрна коса* (1953), *Збојом велика џајно* (1958), награђен наградом „Дечја књига”, романи за одрасле *Зашџо ђрдиш реку* (1955), *Јуџро* (1963), као и књига приповедака за децу *Ластџавице* (1957).

Поред књижевног рада, живот Мире Алечковић био је испуњен и разноврсним друштвеним радом. Била је секретар, потпредседник и председник Удружења књижевника Србије, као и председник Савеза књижевника Југославије у више наврата, председник Друштва за културну сарадњу Југославије и Француске, председник Друштва пријатељства Југославије и Норвешке и активни члан Друштва за неговање традиција ослободилачких ратова Србије од 1912. до 1918, као и многих других удружења. За свој књижевни и друштвени рад добитник је бројних награда у земљи и иностранству од којих треба издвојити три најзначајнија француска одликовања: *Виџез Леџје частџи* (добијен од француског председника, генерала Де Гола), *Официр Леџје частџи* (од председника Француске Митерана) и *Официр умеџностџи и лиџературе* (од француског министарства културе); орден *Велики сенеталски лав* добила је од председника Сенегала и великог афричког песника Леополда С. Сенгора и *Медаљу за храбростџ испољену у Великом оџаџбинском раџу* од Совјетског Савеза. Мира Алечковић преминула је 27. фебруара 2008. године у Београду, у 85-ој години живота. Сахрањена је, уз војне почасте, у Алеји великана на Новом гробљу у Београду.

Поезија за децу Мире Алечковић заснована је на искрености и једноставности, на формама које су блиске деци. Њене прве збирке инспирисане су мотивима из НОБ-а. *Звездане баладе* представљају најлепшу поезију са ратном тематиком и парадигма су стила и мотива који карактеришу песништво младе песникиње у послератном периоду. Њене песме прожете су материнском нежношћу и љубављу према деци и детињству, потресним сликама дечјег страдања, њиховим патњама и суочавањима са ратним страхотама, свим оним потресним искуствима којима је сведочила за време рата, али и њиховим подвизима. У кас-

САДРЖАЈ

Албахари Давид	10	Видојковић Марко	10
Алечковић Мира	10	Винавер Станислав	10
Андрић Иво	10	Витезовић Милован	10
Антић Мирослав	10	Војновић Иво	10
Арсенијевић Владимир	10	Вујић Јоаким	10
Атанацковић Богобој	10	Вучо Александар	10
Аћин Јовица	10	Гаталица Александар	10
Басара Светислав	10	Глишић Милован	10
Бели Марковић Радован	10	Грчић Јован Миленко	10
Бећковић Матија	10	Гундулић (Џиво) Иван	10
Благојевић Десимир	10	Давид Филип	10
Бобић Мојсиловић Мирјана	10	Давичо Оскар	10
Божовић Григорије	10	Дамјанов Сава	10
Бојић Милутин	10	Данојлић Милован	10
Боројевић Никола	10	Дединац Милан	10
Булатовић Миодраг	10	Десница Владан	10
Були Соломон, Мони де Були	10	Диклић Арсен	10
Васиљев Душан	10	Домановић Радоје	10
Великић Драган	10	Драинац Раде	10
Велмар-Јанковић Светлана	10	Држић Марин	10
Венцловић Стефановић Гаврил	10	Држић Џоре	10
Веселиновић Јанко	10	Дучић Јован	10
Видаковић Милован	10	Ђого Гојко	10
		Ерић Добрица	10

Живковић Зоран	10	Кочић Петар	10
Живојиновић Велимир		Кош Ерих	10
Масука	10	Куић Гордана	10
Зубац Перо	10	Лазаревић Лаза	10
Игњатовић Јаков	10	Лазаревић Стефан	10
Илић Војислав	10	Лалић В. Иван	10
Илић Драгутин	10	Лалић Михајло	10
Илић Јован	10	Лубарда Војислав	10
Исаковић Антоније	10	Лукић Велимир	10
Јаковљевић Милица	10	Лукић Драган	10
Јаковљевић Стеван	10	Максимовић Десанка	10
Јакшић Ђура	10	Малетић Ђорђе	10
Јакшић Милета	10	Манојловић Тодор	10
Јанковић Милица	10	Маринковић Нада	10
Јефимија	10	Марков Младен	10
Јовановић Војислав		Марковић Ђорђе – Кодер	10
Марамбо	10	Марковић Слободан	10
Јовановић Јован Змај	10	Марчетић Милован	10
Јовановић Марија	10	Матавуљ Симо	10
Јосић Вишњић Мирослав	10	Матић Душан	10
Капор Момчило Момо	10	Миланков Момчило	10
Карацић Вук Стефановић	10	Милићевић Вељко	10
Киш Данило	10	Милутиновић Сима	
Ковачевић Душан	10	Сарајлија	10
Колунџија Драган	10	Миљанов Марко	10
Комадина Милош	10	Миљковић Бранко	10
Команин Жарко	10	Митров Стефан Љубиша	10
Комненић Милан	10	Митровић Ј. Милорад	10
Константиновић Радомир	10	Михаиловић Драгослав	10
Копицл Владимир	10	Михајловић Борислав	
Костић Лазар	10	Михиз	10

Мицић Љубомир	10	Попа Васко	10
Младеновић Танасије	10	Попов Радивој Раша	10
Мушицки Лукијан	10	Поповић Александар	10
Мушкатировић Јован	10	Поповић Слободан Данко	10
Настасијевић Момчило	10	Поповић Јован	10
Ненадовић Љубомир	10	Поповић Јован Стерија	10
Ненадовић Матеја	10	Поповић Милорад Шапчанин	10
Новковић Милица	10	Прерадовић Петар	10
Нушић Бранислав	10	Радичевић Бранко	10
Његош Петар II Петровић	10	Радичевић Бранко В.	10
Обрадовић Доситеј	10	Радовић Душан	10
Огњеновић Вида	10	Раичковић Стеван	10
Оклопцић Милан	10	Рајић Велимир	10
Олујић-Лешић Гроздана	10	Рајић Јован	10
Ољача Младен	10	Ракитић Слободан	10
Орфелин Захарије	10	Ракић Милан	10
Павић Милорад	10	Ранковић Светолик	10
Павловић Живојин	10	Рибникар Јара	10
Павловић Миодраг	10	Ристић Марко	10
Пандуровић Сима	10	Ршумовић Љубивоје	10
Пантић Михајло	10	Самоковлија Исак	10
Пекић Борислав	10	Секулић Исидора	10
Петковић Владислав Дис	10	Селенић Слободан	10
Петров Рајко Ного	10	Селимовић Меша	10
Петровић Бошко	10	Симовић Љубомир	10
Петровић Вељко	10	Србљановић Биљана	10
Петровић Горан	10	Сремац Стеван	10
Петровић Растко	10	Станковић Борисав	10
Писарев Ђорђе	10	Стефановић Стефан	10
Пиштало Владимир	10		

Стојадиновић Милица		Ђосић Бора	10
Српкиња	10	Ђосић Бранимир	10
Стојковић Атанасије	10	Ђосић Добрица	10
Суботић Јован	10	Угринов Павле	10
Тадић Новица	10	Угричић Сретен	10
Тешић Миросав	10	Ускоковић Милутин	10
Тешић Момчило	10	Хабјановић Ђуровић	
Тишма Александар	10	Љиљана	10
Тишма Слободан	10	Хаџић Јован	10
Трифковић Коста	10	Црњански Милош	10
Ђипико Иво	10	Џунић Слободан	10
Ђирјанић Гордана	10	Шантић Алекса	10
Ђопић Бранко	10	Шћепановић Бранимир	10
Ђоровић Светозар	10		

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41:929(031)

АЛЕКСОВ, Илија, 1976-

Атлас српске књижевности / приредио и написао Илија
Алексов ; [илустрације Вера Јовановић]. - Пирот : Pi-press,
2019 (Пирот : Pi-press). - 760 стр. ; 21 cm

Тираж 1.000. - Стр. 3: Језгровите сторије о ствараоцима и
њиховим измаштаним световима / Бранимир Станковић. -
Библиографија: стр. 751-753.

ISBN 978-86-6023-402-7

1. Станковић, Бранимир, 1977- [аутор додатног текста]
2. Јовановић, Вера, 1999- [илустратор]

а) Српски књижевници -- Лексикони

COBISS.SR-ID 277933580